

نقش امام حسن عسکری (ع) در حفظ شیعه و آمادگی مردم برای دوره غیبت

حجت الاسلام جباری، استاد تاریخ اسلام گفت: امام عسکری(ع) برای ادامه جریان امامت باید هم جان حضرت مهدی(عج) را حفظ می کردند هم شیعیان را از وجود و متولد شدن حضرت مهدی(عج) آگاه می ساختند.

حجت الاسلام جباری، استاد تاریخ اسلام گفت: امام عسکری(ع) برای ادامه جریان امامت باید هم جان حضرت مهدی(عج) را حفظ می کردند هم شیعیان را از وجود و متولد شدن حضرت مهدی(عج) آگاه می ساختند.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: یکی از مسائلی که می توان از طریق آن وجود مقدس امام زمان (عج) را به اثبات رساند ماجرای شهادت پدر بزرگوارشان امام حسن عسکری (ع) و اتفاقات همراه آن است؛ همانطور که میدانیم و از روایت ها و حکایت های تاریخی به روشنی به دست می آید، سال ها پیش از آن که هشتم ربیع الاول سال ۲۶۰ هجری فرا رسد، پیشوایان معصوم و به ویژه واپسین فرستاده خداوند، پیامبر خاتم (ص) امامت آخرین حجت الهی، حضرت مهدی (عج) را نوید داده بودند. با شهادت یازدهمین پیشوای شیعیان در هشتم ربیع الاول سال ۲۶۰ هجری، در حالی که بیش از پنج بهار، از عمر آخرین ذخیره الهی سپری نشده بود، فصل بهره مندی انسان ها از امام ظاهر به پایان رسید و در پی آن دورانی بسیار مهم در زندگی پیروان اهل بیت پیش آمد و غیبت کبری آغاز شد.

چگونگی شهادت امام حسن عسکری (ع):

معتمد عباسی، در ربیع الاول سال ۲۶۰ هجری قمری بوسیله یکی از نزدیکانش امام حسن عسکری (ع) را با زهر مسموم نمود. امام در اثر آن، چند روز در بستر بیماری قرار گرفتند و در این ایام معتمد پیوسته پزشکان درباری را بر بالین امام می فرستاد تا مردم گمان کنند که حضرت از بیماری طبیعی رنج می برد. از طرفی ضمن مداوای حضرت و کسب وجهه عمومی اوضاع و شرایط را زیر نظر بگیرند و رفت و آمدها را به کنترل در بیاورند اگر صحنه مشکوکی در رابطه با جانشینی و امامت پس از امام حسن (ع) دیدند آن را گزارش کنند. امام یازدهم پس از مدت کوتاهی بیماری شدید، در روز جمعه هشتم ماه ربیع الاول سال ۲۶۰ هجری هنگام نماز صبح به شهادت می رسد. ایشان در بیست و هشت سالگی از دنیا رفتند و دوره امامتشان فقط شش سال طول کشید. بنابر روایات تاریخی، تمام این مدت شش سال یا در حبس بودند یا اگر هم آزاد بودند ممنوع المعاشر و ممنوع الملاقات بودند.

کار اصلی امام حسن عسکری (ع) تبیین مسئله غیبت بود

حجت الاسلام و المسلمین جباری، عضو هیأت علمی مؤسسه امام خمینی (ره) در گفتگو با خبرنگار مهر پیرامون وظایفی که برعهده امام حسن عسکری (ع) بود گفت: با توجه به روایات مشهور شهادت امام حسن عسکری (ع) مصادف است با هشتم ربیع الاول سال دویست و شصت هجری. دوره آن امام بزرگوار، دوره ای خاص و منحصر به فرد بوده است و وظایفی که به دوش این امام بوده است وظیفه خاص و استثنایی بوده است. اینکه این وظیفه خاص و استثنایی بود دلیلش این بود که امام حسن عسکری (ع) قرار بود شیعه را وارد یک مرحله جدیدی کند که تا به حال شیعه با آن روبرو نشده بود و آن ماجرای غیبت بود که نقطه عطفی در تاریخ شیعه است.

عضو هیأت علمی مؤسسه امام خمینی (ره) گفت: شیعه همیشه با امام حاضر روبرو بوده است اما قرار بود بعد از امام حسن عسکری (ع) با امام غایب روبرو شوند و کار اصلی تبیین این موضوع بر عهده امام عسکری (ع) بود. آماده کردن شیعیان از ائمه قبل شروع شده بود اما اوج آن در دوره امام عسکری (ع) بود و از نظر زمانی هم از همه ائمه (ع) به دوره غیبت نزدیکتر بودند.

وی اظهار کرد: ائمه اطهار (ع) از دوره پیامبر اکرم (ص) زمینه را آماده کرده بودند و رسول اسلام احادیث فراوانی پیرامون شخصیت مهدی (عج) و غیبت ایشان بیان کرده اند. مرحوم شیخ صدوق در کتاب کمال الدین و تمام نعمه روایاتی که از ائمه اطهار (ع) که خبر از مهدی (عج) و حتی دو غیبت وی داده اند و فرموده اند که یکی از آنها طولانی تر از دیگری است. اما بیش از همه ائمه اطهار، این امام عسکری (ع) بود که جامعه و شیعیان را آماده دوره غیبت امام می کرد و دوره بعد از ایشان ختم به حضور امام و آغاز دوره غیبت می شد.

این استاد تاریخ اسلام افزود: بخش دیگری از وظیفه خطیر امام حسن عسکری (ع) آماده سازی شیعیان برای غیبت

صغری از طریق وکلا و نایبان امام بود. البته زمینه سازی برای این کار زمان امام صادق (ع) با راه اندازی شبکه وکالت آغاز شده بود و امام صادق (ع) با وسعت محل زندگی شیعیان اشخاصی را به عنوان نمایندگان امام به مناطق مختلف می فرستادند و این اشخاص کار امام معصوم (ع) را انجام می دادند و واسطه بین مردم و امام معصوم بودند.

وی گفت: امام حسن عسکری (ع) و امام هادی (ع) گاهی تعمداً ارتباطشان را به صورت مستقیم با شیعیان محدود می کردند و آنها را به سمت وکلا و نایبان خود می فرستادند و به خصوص نزد وکیل برجسته شأن عثمان بن سعید عمری می فرستادند که بعد وکیل امام زمان (عج) در دوره غیبت صغری شد.

حجت الاسلام جباری در ادامه گفت: نکته دیگر اینکه امام حسن عسکری (ع) در دوره عباسیان می زیست و آن دوره که آن امام بزرگوار با معتمد عباسی هم دوره بود، فضای سیاسی و اجتماعی امام حسن عسکری (ع) همراه با خفقانی بسیار شدید بود و نظارت و کنترل بر آن امام بزرگوار و شیعیان بسیار سنگین بود و در این شرایط سخت از طرفی باید امام عسکری (ع) برای ادامه جریان امامت جان حضرت مهدی (عج) را حفظ می کردند و از طرفی هم باید شیعیان را از وجود و متولد شدن حضرت مهدی (عج) آگاه می ساختند.

نقش دوگانه امام عسکری (ع) برای حفظ شیعه و ادامه امامت

حجت الاسلام آذربایجانی، پژوهشگر و محقق علوم اسلامی نیز به خبرنگار مهر گفت: با توجه به احادیثی که از حضرت رسول (ص) و ائمه هدی (ع) داریم، مشاهده می کنیم که بحث غیبت از خیلی وقت قبل هم پیش بینی شده بود و هم از زمان بعد از امام رضا (ع) یعنی از زمان امام جواد (ع) به بعد این پیش بینی ها، عملی هم شد یعنی امام جواد (ع) ارتباطشان با شیعیان کمتر می شود و از طریق نواب ارتباط برقرار می کردند. امام دهم و یازدهم نیز که اصلاً درون عسکر محبوس و محصور بودند و امکان برقراری ارتباط با مردم برایشان خیلی کم بود. خود این مسائل یک مقدار آمادگی ها و زمینه های عملی غیبت را فراهم کرد تا مردم از طریق نایبان و واسطه ها با امام بتوانند رابطه برقرار کنند.

وی افزود: نکته سوم اینکه مسئله غیبت از زمان امام باقر و امام صادق (ع) شروع شده بود ولی هر چه جلوتر می آییم دستگاه وکلای امام جدی تر می شود یعنی به امام دهم و یازدهم که می رسیم تقریباً امام های ما در همه مناطق وکیل ها و نمایندگان خاصی داشتند؛ مثلاً در منطقه اهواز یا نیشابور، قم، عراق، که هم مسائل معرفتی شیعیان را جواب می دادند هم پاسخگوی سئوالات دینی و عملی مردم بودند. این راهی بود که توسط افرادی که نماینده بین امام (ع) و مردم بودند این ارتباط حفظ شود تا مردم چگونگی ارتباط شان با امام زمان (ع) را در دوران غیبت بیاموزند.

وی در پایان گفت: امام عسکری (ع) برای حفظ شیعه و ادامه امامت نقش دوگانه ای را بازی می کردند از یک سو وجود حضرت مهدی (عج) را از عوام شیعیان به خاطر رسیدن خبر به عباسیان و به خطر افتادن جان آن حضرت مخفی می کردند و از سوی دیگر به خواص شیعه این تولد را اعلام کردند و آنها به محضر حضرت مهدی (عج) شرفیاب شدند و توانستند به صورت خصوصی و مخفیانه آن حضرت را زیارت کنند که شیخ صدوق این تشرفات شیعیان خاص خدمت حضرت مهدی (عج) را در کتاب کمال الدین و تمام النعمة آورده اند. مطالبی که بیان شد نشان می دهد که امام حسن عسکری (ع) چه نقش بی نظیری در آماده کردن شیعیان برای دوره غیبت و حفظ و ادامه امامت داشته اند.